

Прѣзъ 1875 год. се повдигна питаніе и за премѣстваніе-то сѣдалище-то на екзарха и управление-то на екзархия-та въ Търново или въ Сръдецъ. Ония, които повдигнахъ това питаніе, придържахъ се на буквална-та смисълъ на фермана за учрѣждение-то на Българска-та Екзархия. Тѣ казвахъ, че екзархъ-тъ може да си има въ Цариградъ единъ духовенъ и единъ свѣтски представители, които да го представляватъ прѣдъ Висока-та Порта и да му служатъ за проводници на сношения-та съ сръдоточно-то правителство, и това независимо отъ обстоятелство-то, че екзархъ-тъ и самъ може на-право да се сношава съ Висока-та Порта. Повечето отъ поддржатели-тѣ на тая мисълъ предпочитахъ щото екзархия-та да се премѣсти въ Сръдецъ, тѣй като тоя градъ е сръдоточіе между Мизия, Тракия и Македония, па и за това, защото желѣзни пѣтища щѣтъ да го свържатъ съ западна Европа, Солунъ и Цариградъ. Сжображения-та за премѣстваніе-то бѣхъ, че, когато сѣдалище-то на екзарха и управление-то на екзархия-та сѣ въ България, въ български градъ, то тамъ, по край тѣхъ, щѣтъ да се отворятъ по-високи училища, щѣтъ да се сжбератъ повече учени хора, ученици-тѣ щѣтъ да се учатъ и отхранватъ по чисто български, въ български духъ, а не както въ чуждина. Съ една рѣчь, тоя градъ ще стане сръдоточіе, къмъ което щѣтъ бѣжатъ обрѣжати очи-тѣ на всички българе, сръдоточіе, каквото е Загребъ за хървати-тѣ, Прага за чехи-тѣ, Львовъ за поляци-тѣ и други и други, а пакъ въ Цариградъ такова нѣщо не може да стане. Освѣнъ това и споредъ наредби-тѣ на Православна-та Черкова, като главатаръ на една православна черкова, екзархъ-тъ не можѣше да има сѣдалище-то си

ваніе, че, каквото и да стане, нѣкога всички-тѣ тия епархии щѣтъ станатъ подчинени на Българска-та Черкова За тия епархии се спомена на стр. 119. Патриархия-та щѣше да вдигне схизма-та и бевъ никакви разпитвания (споредъ втора-та часть на 10-та точка на фермана) щѣше и ти да отстѣпи на екзархия-та доста епархии въ Македония и нѣкои въ Тракия, а така сѣщо и отъ варненска-та епархия въ Мизия, па работа-та щѣше да се свърши и да се забрави отдавна, та не и до-сега да е висяща. Чомаковъ, който често си мѣняваше убѣждения-та, отиваше до крайности, той изказваше притязанія за епархии, въ които едва-ли 20 на 100-тѣ отъ православни-тѣ жители сѣ българе, а пакъ забравяше, че на българе-тѣ се отстѣпяхъ епархии, почти половина-та съ грѣцко население. Па и не може щото само българе или само грѣци да сѣ въ нѣкои епархии въ Македония и Тракия. Въ дадения случай не можѣше да не станатъ взаимни отстѣпки и отъ двѣ-тѣ страни. Но какво да се чини съ *ината*? Слѣдъ толкова годишна борба, по причина на Чомакова и Кръстивова, Българска-та Черкова не можѣ да се тури на здрава основа.